

Rapport från GMO-projektet 2010

Undersökning av förekomsten av icke godkända GMO i livsmedel

av Zofia Kurowska

Innehåll

Sammanfattning	2
Bakgrund	2
Projektets omfattning	3
Deltagande kontrollmyndigheter och företag	3
Analyser	3
Resultat.....	4
GMO-lagstiftningen	4

Sammanfattning

Livsmedelsverket har under 2010 genomfört ett GMO-projekt i samarbete med tre kommuner, i vilket sju företag kontrollerades med avseende på icke godkända GMO. Provtagningen genomfördes hos livsmedelsföretag som hade råvaror eller produkter innehållande ris eller linfrön. Totalt togs åtta linfröprover och åtta risprover ut för analys. Inget GMO påträffades i linfröproverna. Av risprodukterna innehöll ett prov spår av GM-riset Bt63 och tre prover innehöll spår av en ny typ av GM-ris, troligen KeFeng6 eller liknande. Produkterna som innehöll GMO har återkallats.

Bakgrund

Bakgrunden till att GMO-kontroller ska genomföras finns definierad i artikel 9 i förordning (EG) nr 1830/2003 om spårbarhet och märkning av genetiskt modifierade organismer (GMO) i livsmedel och foder. Kontrollen och provtagningen av i EU icke godkända GMO styrs oftast av kommissionsbeslut om nödåtgärder, vilket är fallet för t.ex. det kinesiska GM-riset Bt63 (2008/289/EG). Det finns inte ännu någon officiell analysmetod för KeFeng6 och därför finns inte heller något kommissionsbeslut rörande detta GM-ris. Den analysmetod som används nu kan täcka flera olika typer av GMO som liknar KeFeng6. För det kanadensiska GM-linfröet Triffid FP967 finns inget kommissionsbeslut men medlemsländerna är ålagda att kontrollera förekomsten genom stickprov.

Livsmedelsverket genomför årligen GMO-projekt. Inriktningarna på projekten kan variera. I projekten tas cirka 25 prover ut för att kontrollera förekomsten av både godkända och i EU icke godkända GMO i livsmedel. Årets inriktning på GMO-projektet var att kontrollera förekomsten av icke godkända GMO i risprodukter från Kina och i linfrön från Kanada.

Projektets omfattning

Deltagande kontrollmyndigheter och företag

I årets GMO-projekt deltog tre kommuner och Livsmedelsverkets enhet för inspektion som tillsammans kontrollerade produkter från sju företag med avseende på GMO.

Kommuner med företag som direktimporterade risprodukter från Kina, kontaktades i samband med att Gränskontrollen översände sina kontrollistor. De berörda kommunerna ombads att ta ut stickprover från utvalda sändningar. I år togs prover från fyra importföretag i Göteborg, Eskilstuna och Stockholms stad.

När det gäller provtagning av linfrön genomförde Livsmedelsverkets enhet för inspektion provtagningarna från ICA, COOP och Axfood på de vanligast förekommande märkena av linfrön. Därutöver togs ett prov ut från ett parti risnudlar från Axfood. Ansvaret för kontrollen av huvudkontoren i dessa företag är Livsmedelsverkets.

Deltagande kontrollmyndigheter och antal prover

Kontrollmyndighet	Antal företag	Antal prover	
		linfrön	ris
Göteborgs kommun	1		2
Eskilstuna kommun	1		3
Stockholms stad	2		2
Livsmedelsverket	3	8	1

Analys

Kemiska enheten 2 vid Livsmedelsverket analyserade proverna med metoder som har validerats enligt internationellt erkända kriterier. Laboratoriet på Kemiska enheten 2 är ackrediterat enligt ISO/IEC 17025. Följande GMO ingick i undersökningen;

- Lin: Triffid FP967
- Ris: Bt63, KeFeng6 eller KeFeng6-liknande

Inspektörerna tog totalt ut 16 råvaror/produkter för GMO-analys av vilka åtta var linfröråvara och åtta risprodukter från Kina. Risprodukterna som togs ut för analys var risnudlar, Rice sticks och riskaka. Endast linfröråvara togs ut för analys. Linfröna var antingen hela eller krossade. Linfröna kom från Kanada, Ryssland, Kina och Sverige. Risprodukterna kom endast från Kina.

Undersökningen har genomförts av Livsmedelverkets tillsynsavdelning, enheten för kommunstöd och kemiska enheten 2, avdelningen för forskning och utveckling. Martin Sandberg (F/K2), Lisa Lundberg (F/K2) och Monica Ferm (F/K2) genomförde GMO-analyserna. Projektledare var Zofia Kurowska (T/KS). Från kommunstödsenheten deltog också Christina Spens.

Resultat

Spår av GMO påträffades i fyra risprover. I ett av proverna hittades spår av GM-riiset Bt63. Spår av en ny typ av kinesiskt GM-ris, KeFeng6 eller liknande hittades i tre prover. Inget GMO påträffades i linfröproverna.

De partier där GMO påträffades har alla återkallats och händelserna har rapporterats in till det europeiska livsmedelssäkerhetssystemet RASFF.

GMO-lagstiftningen

- Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 1829/2003 av den 22 september 2003 om genetiskt modifierade livsmedel och foder.
- Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 1830/2003 av den 22 september 2003 om spårbarhet och märkning av genetiskt modifierade organismer och spårbarhet av livsmedel och foderprodukter som är framställda av genetiskt modifierade organismer och om ändring av direktiv 2001/18/EG.
- Kommissionens förordning (EG) nr 641/2004 av den 6 april 2004 om tillämpningsföreskrifter för Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 1829/2003 om ansökan om godkännande för nya genetiskt modifierade livsmedel och foder, anmälan av befintliga produkter och oavsiktlig eller tekniskt oundviklig förekomst av genetiskt modifierat material av vilket det gjorts en positiv riskbedömning.

1. Nedkylning av slaktkroppar (nöt) på gårdsnära slakterier – Kartläggning och utvärdering av ny metodik av R Lindqvist och J-E Eriksson.
2. Kompetensprovning av laboratorier. Mikrobiologi – Livsmedel, januari 2009 av C Normark och M Olsson.
3. Proficiency Testing – Food Chemistry, Nutritional Components of Food, Round N 43 by L Merino.
4. Riskprofil – Mögel och mykotoxiner i livsmedel av E Fredlund, L Abramsson Zetterberg, A-M Thim och M Olsen.
5. Proficiency Testing – Food Chemistry, Trace Elements in Food, Round T-18 by C Åstrand and L Jorhem.
6. Kontrollprogrammet för tvåskaliga blötdjur – Årsrapport 2008 – av M Persson och B Karlson.
7. Rapportering av livsmedelskontrollen 2008 av D Rosling.
8. Rapportering av dricksvattenkontrollen 2008 av D Rosling.
9. Kompetensprovning av laboratorier. Mikrobiologi – Livsmedel, april 2009 av C Normark, M Olsson and I Tillander.
10. Kompetensprovning av laboratorier. Mikrobiologi –Dricksvatten, 2009:1, mars av T Slapokas, A Jenzten och M Olsson.
11. Kontroll av rests substanser i levande djur och animaliska livsmedel. Resultat 2008 av I Nordlander, B Aspenström-Fagerlund, A Glynn, A Johansson, K Granelli, E Fredberg, I Nilsson, Livsmedelsverket och K Girma, Jordbruksverket.
12. Fett och fettsyror i den svenska kosten i – Analyser av Matkorgar inköpta 2005 av W Becker, A Eriksson, M Haglund och S Wretling.
13. Färdiga såser, glutenfria produkter och Aloe Vera – analys av näringsämnen av I Mattisson, C Gard, A Staffas och C Åstrand.
14. Kemisk riskprofil för dricksvatten av K Svensson, U Beckman-Sundh, P O Darnerud, C Forslund, H Johnsson, T Lindberg och S Sand.
15. Proficiency Testing – Food Chemistry, Nutritional Components of Food, Round N 44 by L Merino.
16. Matförgiftningar i Sverige – analys av rapporterade matförgiftningar 2003-2007 av M Lindblad, A Westöö, R Lindqvist, Livsmedelsverket, M Hjertqvist och Y Andersson, Smittskyddsinstitutet.
17. Proficiency Testing – Food Chemistry, Vitamins in Food, Round V-7 by H S Strandler and A Staffas.
18. Riksprojekt 2008. Transfettsyror i kakor/kex och chips – märkning och hlster av L Wallin, S Wretling och I Mattisson.
19. Utbudet av nyckelhålmärkta färdigförpackade produkter i september 2009 av E Lövestam och A Laser Reuterswärd.
20. Hur annonseras nyckelhålmärkningen i direktreklam till hushåll av E Lövestam och A Laser Reuterswärd.
21. Rapport från GMO-projektet 2009. Undersökning av GMO-livsmedel – förekomst, spårbarhet och märkning av Z Kurowska.
22. Indikatorer för bra matvanor – resultat från intervjuundersökningar 2008 av W Becker.
23. Proficiency Testing – Food Chemistry, Trace Elements in Food, Round T-19 by C Åstrand and Lars Jorhem.
24. Kompetensprovning av laboratorier. Mikrobiologi – Livsmedel, oktober 2009 av C Normark och K Mykkänen.
25. Kompetensprovning av laboratorier: Mikrobiologi – Dricksvatten, 2009:2, september av T Slapokas, C Lantz och M Olsson.

1. Proficiency Testing – Food Chemistry, Lead and cadmium extracted from ceramics by C Åstrand and Lars Jorhem.
2. Fullkorn, bönor och ägg – analys av näringsämnen av C Gard, I Mattisson, A Staffas och C Åstrand.
3. Proficiency Testing – Food Chemistry, Nutritional Components of Food, Round N 45 by L Merino.
4. Kompetensprovning av laboratorier: Mikrobiologi – Livsmedel, Januari 2010 av C Normark och K Mykkänen.
5. Riksprojekt 2009. Salmonella, Campylobacter och E.coli i färska kryddor och bladgrönsaker från Sydostasien av N Karnehed och M Lindblad.
6. Vad gör de som drabbas av magsjuka och matförgiftningar – resultat från en nationell intervjuundersökning av J Toljander och N Karnehed.
7. The Swedish Monitoring of Pesticide Residues in Food of Plant Origin: 2008, Part 1 – National Report by A Andersson, F Broman, A Hellström and B-G Österdahl.
The Swedish Monitoring of Pesticide Residues in Food of Plant Origin: 2008, Part 2 – Report to Commission and EFSA by A Andersson and A Hellström.
8. Proficiency Testing – Food Chemistry, Trace Elements in Food, Round T-20 by C Åstrand and Lars Jorhem.
9. Kompetensprovning av laboratorier: Mikrobiologi – Dricksvatten, 2010:1, mars av C Lantz, T Ślapokas och M Olsson.
10. Rapportering av livsmedelskontrollen 2009 av D Rosling och K Bäcklund Stålenheim.
11. Rapportering av dricksvattenkontrollen 2009 av D Rosling.
12. Kompetensprovning av laboratorier: Mikrobiologi – Livsmedel, April 2010 av C Normark, K Mykkänen och I Boriak.
13. Kontroll av rests substanser i levande djur och animaliska livsmedel. Resultat 2009 av I Nordlander, B Aspenström-Fagerlund, A Glynn, A Johansson, K Granelli, E Fredberg, I Nilsson, Livsmedelsverket och K Girma, Jordbruksverket.
14. Metaller i fisk i Sverige – sammanställning av analysdata 2001-2005 av B Sundström och L Jorhem.
15. Import av fisk från tredje land – redlighetsprojekt inom gränskontrollen av E Fredberg, P Elvingsson och Y Sjögren.
16. Djurskydd vid slakt – ett kontrollprojekt av C Berg och T Axelsson.
17. Proficiency Testing – Food Chemistry, Nutritional Components of Food, Round N 46 by L Merino.
18. Proficiency Testing – Food Chemistry, Vitamins in Food, Round V-8 by H S Strandler and A Staffas.
19. Potatis – analys av näringsämnen av V Öhrvik, I Mattisson, S Wretling och C Åstrand.
20. Kompetensprovning av laboratorier: Mikrobiologi – Dricksvatten, 2010:2, september av C Lantz, T Ślapokas och I Boriak.
21. Proficiency Testing – Food Chemistry, Trace Elements in Food, Round T-21 by C Åstrand and Lars Jorhem.
22. Rapport från GMO-projektet 2010. Undersökning av förekomsten av icke godkända GMO i livsmedel av Z Kurowska.

